

Οι Ανώνυμες Εταιρίες

(Με την επιμέλεια της Αν. καθηγήτριας του Εμπορικού Δικαίου του Πανεπιστημίου του Πειραιά κ. Αριστέας Σινανιώτη)

«Μορφές και ειδικοί τύποι ανωνύμων εταιριών»

Γενικά Χαρακτηριστικά

Η ανώνυμη εταιρία (Aktiengesellschaft, Company Limited by Shares Societe Anonyme), συντομογραφικά Α.Ε., βρίσκεται στο επίκεντρο της οικονομικής ζωής και της επιστημονικής έρευνας του εταιρικού δικαίου στην Ελλάδα. Η οικονομική ανάπτυξη και η εξέλιξη του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας γνώρισαν και γνωρίζουν μια παράλληλη πορεία. Ιδιαίτερα μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), σήμερα Ευρωπαϊκή Ένωση (*Keramus/Kremlis*, The application of community law in Greece CMLR 1988, 141, *Macheras*, Die Mitgliedschaft Griechenlands in den Europäischen Gemeinschaften 1988,40, *Roukounas*, Pour un dialogue entre droit communautaire et droit grec, RHDJ 1980, 11) μαζί με τα ταχύτερα αναπτυξιακά βήματα της εθνικής οικονομίας, λαμβάνουν χώρα ποικίλες νέες μορφές εταιρικών δραστηριοτήτων και συνεργασιών, όπου ο εταιρικός τύπος της ανώνυμης εταιρίας πρωταγωνιστεί.

Η ανώνυμη εταιρία είναι εμπορική, κεφαλαιουχική εταιρία με νομική προσωπικότητα. Έχει ορισμένο κεφάλαιο, το μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο διαιρείται σε ίσα μεταξύ τους μερίδια, τις μετοχές. Η ανώνυμη εταιρία ευθύνεται για τα χρέη της με την περιουσία που η ίδια διαθέτει. Οι μέτοχοι της ανώνυμης εταιρίας ευθύνονται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους, δεν ευθύνονται δηλαδή με την προσωπική, εξωεταιρική τους περιουσία (Ρόκας, 175)

Η ανώνυμη εταιρία είναι εμπορική εταιρία, ακόμα και όταν ο σκοπός που επιδιώκει δεν είναι εμπορικός(άρθρο 1 κ. ν. 2190/1920). Συνεπώς υπόκειται σε κάθε περίπτωση στις αυστηρότερες απ' αυτές του κοινού δικαίου συνέπειες της εμπορικότητας (ΕφΘεσ 1853/1996, ΕτρΑξΧρΔ 1996,796, *Παμπούκης*, Συνέπειες της εμπορικότητας, 1986,29). Καθώς αποτελεί εμπορική εταιρία, οι πράξεις της είναι εμπορικές. Η ανώνυμη εταιρία αποτελεί ένωση προσώπων, ιδρύομενη με δικαιοπραξία για την επιδίωξη κοινού σκοπού των μελών αυτής, ανήκει δηλαδή στον τύπο της εταιρίας υπό ευρεία έννοια (Ρόκας, 1,95). Η κτήση της νομικής προσωπικότητας επέρχεται με την καταχώριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της διοικητικής απόφασης για τη σύσταση της εταιρίας και την έγκριση του καταστατικού της (άρθρο 7β § 10 κ.ν. 2190/1920).

Η ανώνυμη εταιρία έχει ως νομικό πρόσωπο ικανότητα δικαίου και δικαιοπρακτική ικανότητα (ΕφΘεσ 1328/1996, Αρμεν 1996, 871). Αποτελεί αυτόνομο υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, στο βαθμό που δεν υφίστανται έννομες σχέσεις που προϋποθέτουν ιδιότητες φυσικού προσώπου (άρθρο 62 ΑΚ). Μπορεί επίσης να είναι διάδικος. Δικαστικώς και εξωδίκως εκπροσωπείται από τα φυσικά πρόσωπα που τη διευθύνουν. Η ανώνυμη εταιρία υπόκειται σε αναγκαστική εκτέλεση και πτώχευση (πτώχευτική ικανότητα ΕφΑθ 707/1996, ΔΕΕ 1996,616). Φέρει τη δική της επωνυμία και εθνικότητα. Λειτουργεί για ορισμένη χρονική

διάρκεια. Η ανώνυμη εταιρία έχει δικά της όργανα διοίκησης, που αυτοδιοικούνται, εφόσον η εταιρία δεν έχει περιέλθει σε πτώχευση.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις για το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας δεν επιτρέπεται, στο συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος τους, να τροποποιηθούν ή να αποκλειστούν με συμφωνίες των συμμετεχόντων μερών. Σημαντικοί δικαιοπολιτικοί λόγοι επέβαλλαν τη θέσπιση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου για την ανώνυμη εταιρία. Αυτοί οι λόγοι ανάγονται κυρίως σε θέματα προστασίας των συναλλασσομένων τρίτων αλλά και της εν γένει οικονομικής δραστηριότητας, σ' επίπεδο των εξωτερικών σχέσεων της α.ε., αλλά και εξασφάλισης βασικών δυνατοτήτων παρέμβασης για τους μετόχους και μικρομετόχους της α.ε., που δεν συμμετέχουν, άμεσα ή έμμεσα, στη διοίκηση της α.ε. ή δεν μπορούν να επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων σ' αυτή, σ' επίπεδο των εσωτερικών σχέσεων.

Διάφορες μορφές Α.Ε.

I. Ημεδαπές και αλλοδαπές Α.Ε.

Αλλοδαπές Α.Ε.

Όσες αλλοδαπές Α.Ε.¹ έχουν δικαίωμα από το νόμο να λειτουργούν στην Ελλάδα, πριν εγκαταστήσουν στη χώρα μας υποκατάστατα ή πρακτορεία, να υποβάλουν προς το Υπουργείο Εμπορίου αντίγραφο, θεωρημένο από την Ελληνική Προξενική Αρχή, το έγγραφο πληρεξουσιότητας του αντιπροσώπου ή πράκτορα τους. Το πληρεξούσιο αυτό πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνει και διορισμό αντίκλητου και ν' αναφέρει το έτος ίδρυσης και τ' ονοματεπώνυμο αυτών, που εκπροσωπούν την εταιρία στην έδρα της. Κάθε μεταγενέστερη μεταβολή, από την πιο πάνω γνωστοποίηση, πρέπει να γνωστοποιείται, αμέσως, στον Υπουργό Εμπορίου (άρθρο 50 § 1 Ν. 2190/1920).

Οι παραπάνω εταιρίες υποχρεούνται, επίσης, μέσα σε 3 μήνες από την έγκριση του ετήσιου ισολογισμού τους από τη Γ.Σ. να υποβάλουν στον Υπουργό Εμπορίου αντίγραφο του, με κατάσταση των εργασιών της εταιρίας στην Ελλάδα, κατά την εταιρική χρήση που αναφέρει ο ισολογισμός (άρθρο 50 § 2 Ν. 2190/1920).

Αυτές οι αλλοδαπές Α.Ε., οι οποίες ιδρύουν υποκαταστήματα ή πρακτορεία στην Ελλάδα, υποχρεούνται πριν από την εγκατάστασή τους να υποβάλλουν στο Υπουργείο Εμπορίου αντίγραφο της ιδρυτικής πράξης και του καταστατικού τους, αν

¹ Μεγγλίδου, Τινά περί της εγκαταστάσεως των αλλοδαπών εταιριών εν Ελλάδι, Αρμ 1971.200, Μπούκουρας, Η αναγνώριση των εταιριών και το δικαίωμα εγκαταστάσεως των εις ΕΟΚ, 1984, Παμπούκης, Η αναγνώριση αλλοδαπών εταιριών στα πλαίσια της ΕΟΚ, ΕυρΔ 1994.183, Παπαγιάννης, σελ. 642, Παπαθαναγιώτου, Το δικαίωμα εγκαταστάσεως αλλοδαπών επιχειρήσεων *από το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας*, ΕεμπΔ 1964.301.

αυτό αποτελεί χωριστή πράξη, καθώς και κάθε τροποποίηση των εγγράφων αυτών, καθώς και τα έγγραφα που αναφέρθηκαν (στο άρθρο 50 Ν. 2190/1920) στην ελληνική γλώσσα, μ' επικύρωση των μεταφράσεων τους (άρθρο 50α Ν. 2190/1920, όπως προστέθηκε με το άρθρο 3 Π.Δ. 360/1993).

Οι επιστολές και τα έγγραφα παραγγελίας που χρησιμοποιούνται από υποκατάστατα ή πρακτορεία, στην Ελλάδα, αλλοδαπής Α.Ε. φέρουν, εκτός των ενδείξεων που προβλέπονται στο αρθρ. 7γ Ν. 2190/1920, και την ένδειξη του Μητρώου, στο οποίο έχει καταχώριση του στο Μητρώο αυτό.

Προκειμένου για εταιρίες μη διεπόμενες από το δίκαιο κράτους μέλους και εφόσον το δίκαιο της χώρας από το οποίο διέπεται η εταιρία προβλέπει την καταχώριση σε μητρώο, πρέπει να δηλώνονται επίσης το μητρώο καταχώρισης της εταιρίας και ο αριθμός καταχώρισης της στο μητρώο αυτό (αρθρ. 50β Ν. 2190/1920, όπως προστέθηκε με το αρθρ. 4 Π.Δ. 360/1993).

Η αλλοδαπή εταιρία διατηρεί την ικανότητα που διατηρεί σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με διάταξη δημοσίου δικαίου, του ημεδαπού δικαιονομικού δικαίου άσχετα αν την έχει απολέσει κατά το δίκαιο της έδρας της.²

2.Ανοιχτές και κλειστές Α.Ε.

Το δίκαιο ρυθμίζει, όπως λένε, τη γνήσια, την τυπική³ ή ορθόδοξη Α.Ε. Εκείνη, δηλαδή την Α.Ε. που έχει ως τυπολογικά χαρακτηριστικά, ότι: είναι ένωση προσώπων, έχει ιδρυθεί με δικαιοπραξία για την επίτευξη συγκεκριμένου κερδοσκοπικού σκοπού, έχει σωματειακή και κεφαλαιουχική οργάνωση και νομική προσωπικότητα.

Όμως, στην Ελλάδα, χώρα με μικρή οικονομία, συναντούνται Α.Ε., που δεν έχουν τα παραπάνω τυπολογικά χαρακτηριστικά, ή έχουν ορισμένα μόνο από αυτά.

Έτσι, λ.χ. οι μέτοχοι, συνήθως μέλη μιας οικογένειας, δίνουν στην οικογενειακή τους επιχείρηση τη μορφή της Α.Ε.

Πρόκειται για τις άτυπες⁴, ή ορθότερα κλειστές⁵ Α.Ε.

Στις εταιρίες αυτές, το πρόσωπο των εταιριών είναι αδιάφορο για την υπόσταση της εταιρίας⁶. Έτσι, η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής είναι ελεύθερη, ο δε θάνατος, η πτώχευση και η απαγόρευση των μετόχων δεν επηρεάζουν την εταιρία. Οι εταίροι δεν έχουν ούτε δικαίωμα ούτε υποχρέωση για εταιρική συνεργασία. Με τη διοίκηση της εταιρίας επιφορτίζονται ειδικά όργανα (Γ.Σ. και Δ.Σ.), τα μέλη των οποίων δεν είναι ανάγκη να έχουν τη μετοχική ιδιότητα. Οι εταίροι εκφράζουν τη βούληση τους μόνο στη Γ.Σ., οι αποφάσεις των οποίων παίρνονται με πλειοψηφία.

Είναι γεγονός ότι οι κλειστές α.ε. παρουσιάζουν διαφορετικά προβλήματα από εκείνα που γνωρίζουν οι γνήσιες α.ε.

Συνεπώς, η ρύθμιση που δεσπόζει ο Ν. 2190/1920 για τις τελευταίες δεν ταιριάζει απόλυτα στις πρώτες. Αυτές έχουν ανάγκη από κάπως ξεχωριστή

² ΕφΑΘ 12643/1995 ΛΕΕ1996.162.

³ Παμπούκης Δίκαιο Α.Ε., τεύχος α, σελ. 14.

⁴ Αντωνόπουλος Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Π, Κεφαλαιουχικές εταιρίες, 1997, §2 Π. Παμπούκης, Δίκαιο της α.ε., σελ. 14,

⁵ Σκαλίδης Τα ζητήματα της εκ των υστέρων δέσμευσης των ονομαστικών μετοχών, του δικαιώματος προτίμησης κατά την έκδοση νέων μετοχών και της σαφήνειας της ημερήσιας διάταξης της Γ.Σ. στο δίκαιο της κλειστής Α.Ε., ΕτρΑξΧρΔ 1997.3, ιδίως 12.

⁶ Σκαλίδης, ΕτρΑξΧρΔ 1997.13.

μεταχείριση, που να συμβιβάζεται με τα τυπολογικά τους χαρακτηριστικά και την κλειστή δομή τους⁷.

Ειδικές Μορφές Α.Ε.

Υπάρχουν και ειδικές μορφές Α.Ε., που είναι λ.χ.:

Ι. Τραπεζική Α. Ε.

Η τραπεζική α.ε. υπόκειται σε επιπλέον ειδικές ρυθμίσεις, ενόψει της ποικιλίας των τραπεζικών συναλλαγών και του όγκου των αντίστοιχων κεφαλαίων. Οι βασικότερες ειδικές διατάξεις περιέχονται στο ν. 5076/1931 «περί ανωνύμων εταιριών και τραπεζών», τον α.ν. 1665/1951 «περί λειτουργίας και ελέγχου τραπεζών» και το ν. 2076/1992 περί την «ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων» (Ψυχομάνη, Τραπεζικό δίκαιο, 1995,4). Ως τράπεζα ή πιστωτικό ίδρυμα χαρακτηρίζεται εκείνη η ανώνυμη εταιρία (αλλά και ο αμιγής πιστωτικός συνεταιρισμός του ν. 1667/1986) που ιδρύεται και διέπεται υπό το καθεστώς διατάξεων του ν. 2076/1992 και έχει ως κύρια δραστηριότητα την αποδοχή καταθέσεων ή ανάλογων επιστρεπτέων κεφαλαίων από τους ιδιώτες, φυσικά και νομικά πρόσωπα, και την ενάσκηση πάσης φύσεως τραπεζικών εργασιών, όπως αυτές προσδιορίζονται από το νόμο, κύρια στο άρθρο 24 ν. 2076/1992.

2.Χρηματιστηριακή Α.Ε.

Η χρηματιστηριακή α.ε. είναι εταιρία με αποκλειστικό σκοπό τη διεξαγωγή χρηματιστηριακών συναλλαγών (άρθρο 3 § 1 ν. 1806/1988). Η χρηματιστηριακή α.ε. διέπεται από το ειδικό νομοθετικό καθεστώς που καθιερώνει ο ν. 1868/1989, ο οποίος υπόκειται σε συχνές τροποποιήσεις (ενδεικτικά: ν. 1868/1989, π.δ. 53/1992), που ερείδονται σε πρωτοβουλίες του ευρωπαϊκού νομοθέτη. Στο επίκεντρο της νομικής προβληματικής των χρηματιστηριακών α.ε. βρίσκεται η δραστηριότητα φυσικών προσώπων που τις στελεχώνουν ή συνεργάζονται μαζί τους και αξιοποιούν καταχρηστικά εμπιστευτικές πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση τους (άρθρο 30 ν. 1806/1988 και άρθρο 2 περ. 1 ν.δ. 53/1992, Μιχαλόπουλος, Καταχρηστική αξιοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών στο Χρηματιστήριο, 1991,39, Παπαγιάννης, Το έννομο καθεστώς των κατόχων εμπιστευτικών πληροφοριών, ΚριτΕ 2/1994,141).

3.Ναυτική Εταιρία

Με βάση υπουργικές αποφάσεις, που ενέκριναν την εισαγωγή πλοίων ως κεφάλαια εξωτερικού κατά το ν.δ. 2687/1953, ιδρύονται τη δεκαετία του 1950 και εντεύθεν ειδικές «ανώνυμες ναυτιλιακές εταιρίες». Ο θεσμός αυτός όμως δεν ευδοκίμησε τόσο για λόγους φορολογικούς όσο και εξαιτίας της προβολής

⁷ Σκαλίδης, ΕτρΑξΧρΔ 1997.133,14 Β.Α.

ακυρότητας, στην περίπτωση που ορισμένες απ' αυτές δεν είχαν την πραγματική τους έδρα στην Ελλάδα (Antapassis, La societe maritime: une originalite du droit hellenicque, Droit maritime francais 1981,2, Κιάντου-Παμπούκη, Ναυτικό δίκαιο, 1993,119).

Με το ν. 959/1979 εισήχθη στο ελληνικό δίκαιο η ναυτική εταιρία, που αποτελεί έναν ιδιαίτερο τύπο και έχει ποικίλες ομοιότητες και διαφορές με την «κοινή» α.ε. Ναυτική εταιρία είναι η εταιρία που συνιστάται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 959/1979 και έχει ως αποκλειστικό σκοπό την κυριότητα ελληνικών εμπορικών πλοίων, την εκμετάλλευση ή διαχείριση ελληνικών ή ξένης σημαίας εμπορικών πλοίων, καθώς και την απόκτηση μετοχών άλλων ναυτικών εταιριών (άρθρο 1§ 1 ν. 959/1979). Το κεφάλαιο της ναυτικής εταιρίας ορίζεται, σε αντίθεση με την «κοινή» α.ε., στο κατώτατο όριο των μόλις 300.000δρχ ή 880,41Ευρώ (άρθρο 5 § 3 ν. 959/1979). Τα όργανα της ναυτικής εταιρίας είναι το διοικητικό συμβούλιο (άρθρα 22-33 ν. 959/1979). Στη ναυτική εταιρία περιορίζονται αισθητά τα δικαιώματα της μειοψηφίας σε σύγκριση με την «κοινή» α.ε. Παράλληλα δεν υφίστανται αναγκαστικού δικαίου διατάξεις για την πραγματοποίηση κρατήσεων προς σχηματισμό αποθεματικού ή την σύνταξη και δημοσίευση ισολογισμού (Κιάντου-Παμπούκη, Ναυτικό δίκαιο, 1993,124).

4. Ασφαλιστική Α.Ε.

Το έννομο καθεστώς της ασφαλιστικής α. ε. διέπεται από επιπλέον ειδικές διατάξεις, που σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες των ιδιωτικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων έναντι των ασφαλισμένων. Το βασικό νομοθέτημα, που περιλαμβάνει διατάξεις για την ασφαλιστική α.ε., είναι το ν.δ 400/1970 «περί ιδιωτικής επιχειρήσεως ασφαλίσεως», όπως έχει τροποποιηθεί με το π.δ 118/1985, το ν. 1380/1983 και το ν. 2170/1993 (Κιάντος, Ασφαλιστικό δίκαιο, 1994,27, Paragiannis, Das Privatversicherungsrecht in Griecheland, Zvers Wiss 1-2/1994, 61, Σκουλούδης, Δίκαιο της ιδιωτικής ασφάλισης, 1991,65)

5.Ανώνυμη εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing)

Συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν να συνάπτουν ως εκμισθωτές μόνο ανώνυμες εταιρίες που έχουν λάβει ειδική σχετική άδεια από την Τράπεζα της Ελλάδας (άρθρο 2 ν. 1665/1986) Αυτές διέπονται από το ν. 1665/1986, οφείλουν να έχουν ως ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο αυτό που κάθε φορά απαιτείται για την σύσταση τραπεζικών α.ε., έχουν υποχρεωτικά ονομαστικές μετοχές και υπόκεινται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδας (Απ. Γεωργιαδης, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, 1995,57, Κορηλάκης, Ειδικό ενοχικό δίκαιο, τχ. Ι 1992,319, Μάζης, Η χρηματοδοτική μίσθωση - Leasing, 1990,32, Niebling, Leasing in Europa, StB 5/1996, Beilage 2,8, Παπαρσενίου, Η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης, 1994,20).

6. Ανώνυμη εταιρία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)

Αυτή έχει ως σκοπό τη σύναψη συμβάσεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Μπορεί να είναι είτε τραπεζική α.ε. είτε ειδική α. ε. αποκλειστικής πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Το καθεστώς της διέπεται από το άρθρο 4 ν. 1905/1990, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από το ν,2076/1992, και οι

προϋποθέσεις παροχής σχετικής άδειας λειτουργίας καθορίζονται από την Πράξη 2168/225.2.1993 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας (Βάθη, Η σύμβαση factoring, 1995, Απ. Γεωργιάδης, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, 1995,138, Ψυχομάνης, Το factoring ως σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, 1996,4, Ψυχομάνης, Τραπεζικό δίκαιο, 1995,27). Η ανώνυμη εταιρία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων λειτουργεί επίσης και ως εκδοχέας στην ειδική σύμβαση χρηματοδότησης εξαγωγών, forfeiting (Απ. Γεωργιάδης, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, 1995,157)

7. Εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου

Η εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου είναι ανώνυμη εταιρία ειδικής μορφής, που έχει αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών(άρθρο 1 § 1 εδαφ. Ά Ν. 1969/1991). Διέπεται από τον. 1969/1991,όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από το ν.2166/1993 (Παμπούκης, Οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, 1992,25, Παπούλιας, Χρηματιστηριακές επενδύσεις, ανάλυση και διαχείριση, 1990,32, Σκουλούδης, Εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου, 1993,13).Το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου της ορίστηκε στα 500,000,000 Δρ. (άρθρο 1 § 2 ν. 1969/1991). Προϋπόθεση για την έγκυρη σύσταση της εταιρίας επενδύσεων χαρτοφυλακίου είναι η προηγούμενη χορήγηση άδειας από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς (άρθρο 2 § 1 ν. 1969/1991). Η εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου υποχρεούται να υποβάλει αίτηση εισαγωγής των μετοχών της στο Χρηματιστήριο εντός εξαμήνου από τη σύσταση της (άρθρο 3 § 1 ν. 19969/1991).

Β. Ανώνυμη εταιρία διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων.

Η ανώνυμη εταιρία διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση ενός ή περισσότερων αμοιβαίων κεφαλαίων (άρθρο 26 § 1 εδαφ. ά. Ν. 1969/1991). Εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τους μεριδούχους του αμοιβαίου κεφαλαίου, το οποίο δεν αποτελεί αυτό καθαυτό νομικό πρόσωπο (άρθρο 2 § 1 ν. 1969/1991). Η ανώνυμη εταιρία διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 17 επόμεν. ν. 1969/1991 και συμπληρωματικά απ' αυτές του κ. ν. 2190/1920 (Μούζουλας, Αμοιβαία κεφάλαια, 1991,77, Παμπούκης, Οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, 1992,65, -πρβλ. Pennington, The law of the investment market, 1990, 515). Το κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου κατά τη σύσταση της εταιρίας (άρθρο 26 § 2 ν. 1969/1991). Προϋπόθεση για την έγκυρη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων είναι η προηγούμενη χορήγηση άδειας από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς (άρθρο 17 § 1 ν. 1969/1991).

9.Εταιρία παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου (Venture capital)

Πρόκειται για εταιρία που έχει σκοπό την προώθηση και υλοποίηση κυρίως επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας, σε ποσοστό τουλάχιστον πενήντα ένα τοις εκατό (51%) του χαρτοφυλακίου τους. Η εταιρία παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου επιτρέπεται να έχει ως ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο ποσό ύψους 500,000,000 δρχ καταβεβλημένο αποκλειστικά σε μετρητά (άρθρο 2 § 1 ω. 1775/1988), οι Δε μετοχές της είναι στο σύνολο τους ονομαστικές. Η εταιρία παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου διέπεται από τις ειδικές ρυθμίσεις του ν. 1775/1988 (ΔικΑΕ/Τσιμπανούλης, τχ, Π, 519). Λόγω της συμμετοχής της σε επενδύσεις υψηλής

τεχνολογίας μπορεί να λαμβάνει επιχορηγήσεις σε ποσοστό έως και 30% της συμμετοχής και χαίρει επιπλέον φορολογικών διευκολύνσεων και απαλλαγών (άρθρα 3 § 1,4 και 5 § 1 ν. 1775/1998). Οι επενδύσεις της εταιρίας παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου, καθώς τοποθετούνται σε επιστημονικές και τεχνολογικές καινοτομίες, έχουν αβέβαιη έκβαση και διακρίνονται από υψηλά ποσοστά επιχειρηματικού κινδύνου (Otto, Venture Capital - Gesellschaften, sto, Assmann/Schutze, Handbuch des Kapitalanlagerechts 1990, § 27).

ΙΟ. Αθλητική Α.Ε.

Σκοπός της αθλητικής α.ε. είναι η δημιουργία, οργάνωση και διοίκηση επαγγελματικών αγώνων επαγγελματικού χαρακτήρα και γενικότερα εκδηλώσεων που αφορούν σε συγκεκριμένο άθλημα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τους ισχύοντες εκάστοτε κανονισμούς, τους σκοπούς και τις αποφάσεις της οικείας επαγγελματικής ένωσης, εφ' όσον υπάρχει, και της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας (άρθρο 7 § ν. 1958/1991). Η αθλητική α.ε. διέπεται από τις ειδικές διατάξεις του ν. 1958/1991 (άρθρα 5-16). Για τη σύσταση της απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης του αντίστοιχου σωματείου (άρθρο 6 § 4 εδάφ. αν. 1958/1991). Το μετοχικό της κεφάλαιο δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερο απ' αυτό της «κοινής» α.ε. (άρθρο 10 § 1 ν. 1958/1991) και υπόκειται σε υποχρεωτική αύξηση σε περίπτωση ανόδου της ομάδας σε ανώτερη αγωνιστική κατηγορία (άρθρο 12 § 1 ν. 1958/1991). Οι ποδοσφαιρικές α.ε. αποτελούν ειδική μορφή αθλητικών α.ε., που διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 5-16 ν. 1958/1991 για τις αθλητικές α.ε. αλλά επιπλέον και από τις ειδικότερες ρυθμίσεις των άρθρων 47-50 και 77 του αυτού νόμου για το επαγγελματικό ποδόσφαιρο. Το μετοχικό κεφάλαιο ποδοσφαιρικής α. ε. που μετέχει στην Α εθνική κατηγορία δεν επιτρέπεται να υπολείπεται των 120.000.000 δρχ., ενώ για τις ποδοσφαιρικές ανώνυμες εταιρίες που συμμετέχουν στην Β και τη Γ εθνική κατηγορία το όριο αυτό ανέρχεται σε 80.000.000 δρχ. και 50.000.000 δρχ. αντίστοιχα (άρθρο 48 ν. 1958/1991).

11. Η Εταιρία Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Η Εταιρία Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Ε.Κ.Ε.Σ.)⁸ αντικατέστησε την εταιρία επιχειρηματικού κεφαλαίου (venture capital) (Ν. 1775/1988)⁹.

Η Ε.Κ.Ε.Σ. είναι Α.Ε., που σκοπό έχει τη συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων που εδρεύουν στην Ελλάδα, των οποίων οι μετοχές δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο και ασκούν γεωργική, βιομηχανική, μεταλλευτική, βιοτεχνική, ξενοδοχειακή ή εμπορική δραστηριότητα. Εξαιρούνται σε κάθε περίπτωση κτηματικές, οικοδομικές και κατασκευαστικές εταιρίες, επιχειρήσεις μεσιτικών εργασιών, αντιπροσωπειών, τυχερών παιγνίων και χρηματοπιστωτικών εργασιών (τράπεζες, ασφάλειες, κλπ), αθλητικά σωματεία και οργανισμοί, καθώς και επιχειρήσεις μέσω μαζικής ενημέρωσης (άρθρο 5 § 1 Ν. 2367/1995).

⁸ Βελέντζας ΕτραξΧρΔ 1996,285 επ

⁹ Βασιλείου, Επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου, ΔΕΕΤ. 1995.Γ.84, Γκανέτσος / Φρονίτσας, Venture Capital. Μια ανασκόπηση, ΔΕΕΤ. 1995.Γ.78, Λεμίρης, Το Venture Capital από τραπεζική σκοπιά ΔΕΕΤ. 1995Τ.94, Καπερώνης Venture Capital, ο νόμος και η ελληνική πραγματικότητα ΔΕΕΤ. 1987. Β.29, Μπουντουράκης, Η αναγέννηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και το venture capital, ΔΕΕΤ. 1987. Α.2, Τσιμπανούλης, Η εταιρία παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου (venture capital), σε Περάκη Ε. (επιμ), Το δίκαιο της Α.Ε., Π, 1991.519.

12.Η εμπορική εξαγωγική εταιρία

Εμπορική Εξαγωγική Εταιρία (Ε.Ε.Ε) (export trading company), είναι αυτή που ιδρύεται ή λειτουργεί με τη μορφή της Α.Ε., στο καταστατικό της οποίας περιέχεται ως αποκλειστικός σκοπός της η διενέργεια εξαγωγών (Απ. Υπ. Εμπ. Ε4/7310/10/26.11.1987).

13.Η Εταιρία Αμοιβαίων Εγγυήσεων

Εταιρίες Αμοιβαίων Εγγυήσεων (Ε.Α.Ε.)¹⁰ είναι οι Α.Ε. με κύριο σκοπό την παροχή εγγυήσεων σε πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα, καθώς και σε κατασκευαστικούς και προμηθευτικούς οίκους και Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., υπέρ των μετόχων τους, καθώς και η παροχή συναφών προς τον κύριο σκοπό τους υπηρεσιών, ιδίως συμβουλευτικών και μελετητικού χαρακτήρα (άρθρο 1 § 1 Ν. 2367/1995, ΠΔΠΕ 2434/3.6.1998).

Μέτοχοι της Ε.Α.Ε. μπορεί να είναι μόνο μέλη των εμπορικών, βιομηχανικών, βιοτεχνικών και επαγγελματικών επιμελητηρίων, τα οποία διατηρούν εμπορική ή μεταποιητική επιχείρηση, η οποία δεν απασχολεί άνω των 100 εργαζομένων (άρθρο 1 § 2 Ν. 2367/1995).

14.Η Εταιρία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών

Επιχείρηση Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών¹¹ (Ε.Π.Ε.Υ.) είναι η Α.Ε., που παρέχει κατ' επάγγελμα προς τρίτους μια ή περισσότερες κύριες επενδυτικές υπηρεσίες (άρθρο 2 περ. 3 Ν. 2396/1996 σε συνδυασμό με άρθρο 23 § 1, 28 § 1 και 30 § 1 Ν. 2396/1996).

Κύρια Επενδυτική Υπηρεσία είναι οποιαδήποτε από τις κατωτέρω υπηρεσίες (άρθρο 2 περ. 1 Ν. 2396/1996):

Α) (Ι) Λήψη και διαβίβαση για λογαριασμό επενδυτικών εντολών για κατάρτιση συναλλαγών επί ενός ή περισσότερων από τα κατωτέρω αναφερόμενα χρηματοπιστωτικά μέσα:

Αα. Κινητές αξίες και μερίδια οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.

Ββ. Τίτλους της χρηματαγοράς.

Γγ. Τίτλους προθεσμιακών χρηματοπιστωτικών συμβάσεων (futures), συμπεριλαμβανομένων των ισοδύναμων τίτλων που παρέχουν δικαίωμα εκκαθάρισης τοις μετρητοίς.

Δδ. Προθεσμιακά συμβόλαια επιτοκίου (ΡΚΑ).

Εε. Συμβάσεις ανταλλαγής (swaps) υποχρεώσεων με αντικειμενικό επιτόκιο ή αντάλλαγμα ή συμβάσεις ανταλλαγής συνδεδεμένες με μετοχές ή με δείκτη μετοχών (equity swaps),

Ζζ. Δικαιώματα προαιρεσέως (options) για τη αγορά ή πώληση οποιουδήποτε από τους ανωτέρω τίτλους περιλαμβανομένων των ισοδύναμων τίτλων που παρέχουν δικαίωμα εκκαθάρισης τοις μετρητοίς. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται ιδίως δικαιώματα προαιρεσέως (options) επί συναλλάγματος και επιτοκίων.

(η) Εκτέλεση των παραγγελιών και εντολών αυτών για λογαριασμό τρίτων.

¹⁰ Βελέντζας, ΕτρΑξΧρΔ 1996.276 επ., Δουβλης, Η νομική ρύθμιση των εταιριών αμοιβαίας εγγύησης στη Γαλλία και η προοπτική εισαγωγικής του θεσμού στην Ελλάδα, ΔΕΕΤ. 1994.Β.44= ΕτρΑξΧρΔ 1996.22].

¹¹ Γκόρτσος, Οι επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, Λειτουργία και εποπτεία, ΔΕΕ. 1996.1026, Χατζηγάγιος Η επιχείρηση παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, ΕτρΑξΧρΔ 1997.271.

Β. Διαπραγμάτευση και αγοραπωλησία για ίδιο λογαριασμό τίτλων που αναφέρονται υπό α (Ι).

Γ. Διαχείριση επενδυτικών χαρτοφυλακίων πελατών, στα πλαίσια εντολής τους, εφόσον τα χαρτοφυλάκια συμπεριλαμβάνουν έναν ή περισσότερους από τους τίτλους που αναφέρονται υπό α (Ι).

Δ. Αναδοχή της έκδοσης του συνόλου ή μέρους τίτλων που αναφέρονται στο ανωτέρω εδ. Α (Γ) ή και διάθεση τους.

Ας δούμε τώρα περισσότερα χαρακτηριστικά από έξι σημαντικές ανώνυμες εταιρίες.

Έννοια και ορισμός της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρίας¹²

Τράπεζες στην Ελλάδα οι οποίες, κατά τα προλεγόμενα, μπορούν να συσταθούν και να λειτουργήσουν μόνο υπό τη νομική μορφή της ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας, είναι σύμφωνα προς άλλη ρητή διάταξη του ίδιου νόμου 5076/1931 οι εμπορικές επιχειρήσεις που «ανεξαρτήτως ετέρου σκοπού αυτών δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών» (άρθρο 10, παρ. 1)

Με τον ορισμό αυτόν και τις λοιπές ειδικές ρυθμίσεις των άρθρων 10 έως 18 του αναλυμένου νόμου επιδιώχθηκε, πράγματι, η κατά σύστημα οργάνωση του ελέγχου της λειτουργίας των "Τραπεζών Καταθέσεων" στη χώρα μας. Κύρια πρόθεση των συντακτών του νομοσχεδίου το 1931 ήταν να προστατευτεί το αποταμιευτικό κοινό κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, αφού βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας ανώνυμης τραπεζικής εταιρίας είναι έκτοτε η κατά κύριο επάγγελμα αποδοχή καταθέσεων από μία εμπορική επιχείρηση, δηλαδή η διενέργεια των πιστωτικών εκείνων πράξεων με τις οποίες η επιχείρηση αυτή αναλαμβάνει υποχρεώσεις.

Είναι ευρύτερα γνωστό ότι αντικείμενο επαγγελματικών επιδιώξεων των Τραπεζών δεν είναι μόνο οι εργασίες καταθέσεων, αλλά και οι εργασίες χορηγήσεως δανείων ή πιστώσεων καθώς και άλλες πιστωτικές πράξεις, ενώ παράλληλα και ταυτόχρονα οι ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες στην Ελλάδα, όπως όλες οι τράπεζες των άλλων χωρών, διενεργούν και μια σειρά μεσολαβητικών τραπεζικών λειτουργιών. Ο έλληνας νομοθέτης είδε την Τράπεζα ως κατ' εξοχήν πιστολήπτη κατ' επάγγελμα, παρά την κοινή αντίληψη ότι κάθε Τράπεζα δεν αντλεί κεφάλαια από το κοινό μόνο υπό τη μορφή των αποταμιευτικών και άλλων καταθέσεων σ' αυτήν αλλά «δανείζεται για να δανείσει».

Ο κοινοτικός νομοθέτης ορίζει το "πιστωτικό ίδρυμα" ή την τράπεζα η οποία ιδρύεται και λειτουργεί ως επιχείρηση που δέχεται καταθέσεις από το κοινό ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια ή αξίες και χορηγεί δάνεια.

Πρέπει όμως να τονιστεί ότι παρά την απουσία από τον ορισμό του ελληνικού νόμου του δεύτερου αυτού, ενεργητικού, στοιχείου των κύριων λειτουργιών μιας τράπεζας, είναι σαφές ότι όταν σε άλλα άρθρα του νόμου περί ανωνύμων εταιριών και τραπεζών γίνεται μνεία των πράξεων με τις οποίες η ανώνυμη τραπεζική εταιρία παρέχει πιστώσεις ή χορηγεί δάνεια, κύριος σκοπός του νομοθέτη είναι η προστασία του αποταμιευτικού κοινού. Άλλωστε η έλλειψη αυτή του ν. 5076/31 καλύφθηκε ήδη με την έκδοση της υπό αριθμό 1379/24.10.1998. Πράξεως του Διοικητή της Τ.Ε. κατά την οποία πιστωτικό ίδρυμα, για την εφαρμογή της αποφάσεως αυτής, "θεωρείται η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στο να δέχεται

¹² Δ. Τσιμπανούλης

καταθέσεις από το κοινό ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της".

Με ειδικό σε κάθε περίπτωση νόμο δόθηκε η δυνατότητα στο Ταχυδρομικό Ταμειστήριο, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων καθώς και στην Αγροτική Τράπεζα (η οποία είναι η μόνη Τράπεζα στην Ελλάδα που δεν συστήθηκε ως ανώνυμη τραπεζική εταιρία) να δέχονται καταθέσεις, ήδη πριν από τη ψήφιση του εξεταζόμενου νόμου. Εννοείται ότι οι λίγες αυτές εξαιρέσεις δεν αναιρούν τον προαναφερόμενο κανόνα που εξακολουθεί να είναι η διοχέτευση των καταθέσεων, δηλαδή των πόρων της κοινωνικής αποταμιεύσεως, στους υπεύθυνους φορείς του τραπεζικού συστήματος, η ίδρυση και λειτουργία των οποίων διέπεται από το ειδικό πλέγμα των διατάξεων της τραπεζικής νομοθεσίας. Ως ασήμαντη εξαίρεση κανόνα του άρθρου 10, παρ. 1 του ν. 5076/31, δηλαδή στον προνομιακό νομοθετικό καθορισμό για τη συγκέντρωση των καταθέσεων σε καθορισμένα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ασκούνται αποκεντρωμένη διοίκηση (βλ. νδ 3856/7.10.58 κυρωτικό της υπό αριθμό 14/14.1.56 Πράξεως Υπουργικού Συμβουλίου). Επίσης, ο ν.464/1937 απαγορεύει γενικώς στα νδππ και στις ανώνυμες εμπορικές και βιομηχανικές εταιρίες να δέχονται καταθέσεις όψεως, ταμειυτηρίου και προθεσμίας, αλλά κατ' εξαίρεση επιτρέπει:

Α) στα Μετοχικά Ταμεία Στρατού, Ναυτικού και Πολιτικών Υπαλλήλων να δέχονται καταθέσεις ταμειυτηρίου των μετόχων τους.

Β) στα Ταμεία Συντάξεων Νομικών και Υγειονομικού να δέχονται καταθέσεις ταμειυτηρίου μόνο των μετόχων τους (βλ. και άρθρο μόνο του ν. 588/1937).

Γ) στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων να δέχεται καταθέσεις όψεως και προθεσμιακές σε δραχμές (βλ. άρθρο 6, αν 440/45).

Συμπερασματικά, οι προαναφερόμενες αποκλίσεις και εξαιρέσεις, ρητά και με φειδώ καθορισμένες από το νόμο, δεν αίρουν ούτε εξασθενούν αλλά τονίζουν τον κανόνα της προνομιακής συγκεντρώσεως των καταθέσεων από τις ελληνικές ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες που έχουν συσταθεί στην ημεδαπή σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική τραπεζική νομοθεσία. Πρόσθετα, επιτρέπεται η διενέργεια πράξεων καταθέσεων και άλλων αξιών, εννοείται Δε και των άλλων τραπεζικών εργασιών, με τα Υποκαταστήματα των αλλοδαπών Τραπεζών, η ίδρυση ή εγκατάσταση των οποίων γίνεται όπως ορίζεται από τις κατά περίπτωση χορηγούμενες άδειες των Νομισματικών Αρχών, παρά το γεγονός ότι τα Υποκαταστήματα αυτά δεν εγκαθίστανται ούτε λειτουργούν ως ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες κατά το ελληνικό δίκαιο.

Είναι μάλιστα συνηθέστερο οι ξένες τράπεζες που εγκαθιστούν Υποκαταστήματα (ή "Καταστήματα") στην Ελλάδα να μην έχουν τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρίας.

Έννοια και σκοπός της Εταιρίας Επενδύσεων-Χαρτοφυλακίου¹³

Η εταιρία επενδύσεων - χαρτοφυλακίου που έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίου αξιόγραφων (άρθρο 1 § 1 νδ 608/1970). Περαιτέρω εξειδίκευση του αποκλειστικού σκοπού της εταιρίας επενδύσεων - χαρτοφυλακίου στο καταστατικό της, εφόσον αυτός εξακολουθεί να βρίσκεται εντός των πλαισίων του νδ 608/70, δεν απαγορεύεται, εφόσον βεβαίως δεν αναιρείται με αυτόν τον τρόπο ο αποκλειστικός σκοπός «συ περιγράφεται στΟ άρθρο 1 § 1 -του νδ 608/1970.

Το άρθρο 1 § 1 εδ. 2 του νδ 608/1970 απαριθμεί περιοριστικά τα αξιόγραφα που επιτρέπεται να απαρτίζουν το χαρτοφυλάκιο που διαχειρίζεται η εταιρία επενδύσεων - χαρτοφυλακίου. Πρόκειται συγκεκριμένα για μετοχές, ομολογίες, μερίδια ημεδαπών ή αλλοδαπών αμοιβαίων κεφαλαίων, αποδείξεις τραπεζικών καταθέσεων του άρθρου 9 του αν 148/1967 και έντοκα γραμμάτια του δημοσίου. Στην πραγματικότητα τίθενται όμως από τη διάταξη του άρθρου 4 του νδ 608/1970 περαιτέρω ποιοτική και ποσοτικοί περιορισμοί ως προς τα αξιόγραφα από τα οποία επιτρέπεται να συγκροτείται το χαρτοφυλάκιο της εταιρίας επενδύσεων - χαρτοφυλακίου

Η υπαγωγή ανώνυμης εταιρίας με σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίου στο ειδικό καθεστώς του νδ 608/1970 είναι προαιρετική. Της δίνει όμως τη δυνατότητα να απολαύει των προνομίων που αποβλέπει ο νόμος για τις εταιρίες επενδύσεων - χαρτοφυλακίου ως ειδικά ρυθμιζόμενη μορφή ανώνυμης εταιρίας (βλ. και Γεωργακόπουλου, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, τόμος 1 / τεύχος 2, Εταιρίες, 1985, σελ 282,284). Η διαχείριση χαρτοφυλακίου αξιόγραφων δεν αποτελεί πάντως εταιρικό σκοπό που επιφυλάσσεται από το νομοθέτη ειδικά στις εταιρίες επενδύσεων - χαρτοφυλακίου του νδ 608/1970. Τόσο ανώνυμες εταιρίες όσο και εταιρίες οποιασδήποτε άλλης μορφής είναι δυνατό να έχουν ως σκοπό τους τις επενδύσεις σε μετοχές, ομολογίες και ομόλογα και γενικά τη διαχείριση χαρτοφυλακίου αξιόγραφων.

Έννοια και σκοπός της Ανώνυμης Χρηματιστηριακής Εταιρίας¹⁴

Η ανώνυμη χρηματιστηριακή εταιρία (ΑΧΕ) είναι εταιρία με αποκλειστικό σκοπό τη διεξαγωγή χρηματιστηριακών αλλαγών (άρθρο 3 § 1 του ν. 1806/1988. Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη, χρηματιστηριακές συναλλαγές είναι η χρηματιστηριακή πώληση τοις μετρητοίς, η χρηματιστηριακή πώληση με ειδικές συμφωνίες και κάθε δικαιοπραξία συναφής με τη διενέργεια και εκτέλεση των παραπάνω συμβάσεων.

Όλες οι ΑΧΕ μπορούν όχι μόνον να λειτουργούν ως χρηματιστηριακοί παραγγελιοδόχοι και ως έμποροι τίτλων που εκτελούν χρηματιστηριακές συναλλαγές για δικό τους λογαριασμό, όπως και όλα τα τακτικά μέλη του χρηματιστηρίου (για την έννοια των χρηματιστηριακών παραγγελιοδόχων και για την εμπορία τίτλων με την κατάρτιση χρηματιστηριακών πράξεων για ίδιο λογαριασμό βλ. Τσιμπανούλη, Επενδυτικές υπηρεσίες, σελ 101 επ.), αλλά καινά παρέχουν και επενδυτικές συμβουλές σχετικά με την πραγματοποίηση κύριων χρηματιστηριακών συναλλαγών βλ. Γεωργακόπουλου, Εγχειρίδιο 2/2 - Εμπορικές Συμβάσεις (1989), σελ 137, Τσιμπανούλη, Επενδυτικές υπηρεσίες (1989), σελ 55 επ.) και γενικά να ασκούν δραστηριότητες συναφείς με τις χρηματιστηριακές συναλλαγές. Οι ΑΧΕ που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, από άποψη κεφαλαίου, έχουν επίσης το δικαίωμα να λειτουργούν και ως έμποροι τίτλων εκτός κύκλου συναλλαγές. Ο νόμος προβλέπει επίσης ότι οι ΑΧΕ που ανήκουν σε τρίτη, περαιτέρω, κατηγορία έχουν το δικαίωμα να παρέχουν και υπηρεσίες διάθεσης και κάλυψης κατά την έκδοση αξιών σε δημόσια εγγραφή.

¹³ Δ. Τσιμπανούλης

¹⁴ Δ. Τσιμπανούλης

Οι ΑΧΕ δίνουν τη δυνατότητα δημιουργίας μεγάλων, σύγχρονων χρηματοπιστηριακών επιχειρήσεων, που θα είναι σε θέση να παρέχουν δέσμη υψηλού επιπέδου επενδυτικών υπηρεσιών, όπως η μελέτη της εγχώριας και διεθνούς κεφαλαιαγοράς, η συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών για τις χρηματοπιστηριακές αξίες και η παροχή ποικίλων επενδυτικών συμβουλών στους επενδυτές και τους εκδότες τίτλων. Με το θεσμό της ΑΧΕ επιδιώκεται η τόνωση των συνθηκών ανταγωνισμού στην ελληνική χρηματαγορά, η βελτίωση των επενδυτικών υπηρεσιών που προσφέρονται στους επενδυτές, η αύξηση της ρευστότητας και γενικά η αναβάθμιση του ρόλου του ελληνικού χρηματοπιστηρίου.

Η ανώνυμη εταιρία διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων και τα αμοιβαία κεφάλαια.¹⁵

Η ανώνυμη εταιρία διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων (στο εξής: εταιρία διαχείρισεως) είναι ανώνυμη εταιρία με αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων (άρθρο 10 § 2 νδ 608/1970). Η εταιρία διαχείρισεως διαχειρίζεται το ενεργητικό του στερούμενου νομικής προσωπικότητας αμοιβαίου κεφαλαίου και εκπροσωπεί το αμοιβαίο κεφάλαιο, δηλαδή όλους τους μεριδιούχους, δικαστικώς και εξωδίκως "ως προς τις εκ της διαχείρισεως του Αμοιβαίου Κεφαλαίου σχέσεις και τα δικαιώματα αυτών [των συνδικαιούχων] επί του ενεργητικού του Αμοιβαίου Κεφαλαίου" (άρθρο 10 § 3 νδ 608/1970). Κατά τη διαχείριση του αμοιβαίου κεφαλαίου η εταιρία διαχείρισεως δεν ασκεί τα δικά της δικαιώματα, αλλά αυτά του αμοιβαίου κεφαλαίου (βλ. αναλυτικά Γεωργακόπουλο, σελ 632 επ., Δασκαρόλη, σελ 92 επ., 100, Περάκη, EEN 38,791). Η εταιρία διαχείρισεως μπορεί να διαχειρίζεται ένα ή και περισσότερα αμοιβαία κεφάλαια.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 § 1 του νδ 608/1970, αμοιβαίο κεφάλαιο είναι σύνολο ενεργητικού (ορθότερο: ομάδα περιουσίας - Γεωργακόπουλος, σελ 628, Δασκαρόλης, σελ 90) σε μετρητά, "χρεόγραφα και μετοχές" (για τις διακρίσεις μεταξύ των όρων "χρεόγραφο", "αξιογράφο" κλπ βλ Δελούκα, Αξιογράφα, 3^η έκδοσης, 1980, αριθμός 12), του οποίου τα επί μέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου σε περισσότερα πρόσωπα και το οποίο καθίσταται αντικείμενο διαχείρισεως ανώνυμης εταιρίας διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων, σύμφωνα με τις διατάξεις του νδ 608/1970. Όπως έχει εύστοχα παρατηρηθεί (Περάκης, EEN 38,786), αντί του όρου "αμοιβαίο κεφάλαιο" ορθότερος είναι ο όρος "κοινό κεφάλαιο", επειδή ανταποκρίνεται ακριβέστερα στη λειτουργία αυτού του θεσμού. Αμοιβαία κεφάλαια κατά την έννοια του νδ 608/1970 επιτρέπεται να συγκροτούν, σύμφωνα με το άρθρο 12 § 1 εδ. 1 του ν. 1902/1990 και οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Η διάταξη αυτή έχει σημασία από άποψη δημοσίου δικαίου, στο μέτρο που η ασφαλιστική νομοθεσία θέτει περιορισμούς ως προς τη διαχείριση αυτών των οργανισμών, αφού από άποψη αστικού δικαίου ή του νδ 608/1970 δεν απαγορεύεται στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης να συνεισφέρουν εργατικό για τη σύσταση αμοιβαίου κεφαλαίου κατά την έννοια του νδ 608/1970. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 12 § 1 εδ. 2-3 και § 3 του ν. 1902/1990 εισάγουν εξαιρέσεις από τους κανόνες του νδ 608/1970 ως προς τα κινητά πράγματα από τα οποία επιτρέπεται να απαρτίζεται ή στα οποία επιτρέπεται να επενδύεται το

¹⁵ Δ. Τσιμπανούλης

ενεργητικό τέτοιων αμοιβαίων κεφαλαίων. Παρά το γεγονός ότι η διατύπωση της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου δεν διακρίνεται από σαφήνεια ως προς το αν εισάγει υποχρεωτική ή δυνητική διαχείριση αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων από εταιρίες διαχείρισεως, ορθό είναι να γίνει δεκτή η πρώτη εκδοχή, διότι σε κανένα σημείο του νόμου δεν ορίζεται κάτι σχετικά με άλλο φορέα, που θα μπορούσε να αναλάβει τη διαχείριση αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων.

Η έννοια της Ανώνυμης Εταιρίας Χρηματοδοτικής Μίσθωσης¹⁶

Η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) είναι ανώνυμη εταιρία με αποκλειστικό σκοπό τη σύναψη, με την ιδιότητα του εκμισθωτή, συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 1 του ν. 1665/1986 (άρθρο 2 § 1 ν. 1665/1986). Αποτελεί χρηματοδοτικό ίδρυμα σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 1 αρ. 6 της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας 89/646/ΕΟΚ (άρθρο 1 αρ. 6 σε συνδυασμό με τον αριθμό 3 του καταλόγου των δραστηριοτήτων που απολαμβάνουν αμοιβαίας αναγνώρισης του Παραρτήματος της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας). Πλαίσιο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης παραχωρεί έναντι μισθώματος σε επιχείρηση ή επαγγελματία ("μισθωτή") τη χρήση κινητού πράγματος που προορίζεται για την επιχείρηση ή το επάγγελμα του αντισυμβαλλόμενου της, παρέχοντας του ταυτόχρονα το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο. Χρηματοδοτεί, επομένως, τη χρήση επιχειρησιακού ή επαγγελματικού εξοπλισμού από το μισθωτή, ικανοποιώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, επενδυτικές του ανάγκες (βλ. Γεωργιάδη, ΝοΒ 1987, σελ 1521-1522, Μάζη, αρ. 16 επ., 38, Παπαποστόλου, ΝοΒ 1988, 1563, 1567).

Αποκλειστικός σκοπός της Ανώνυμης Εταιρίας Χρηματοδοτικής (leasing)¹⁷

Όπως προαναφέρθηκε οι εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης έχουν ως αποκλειστικό σκοπό τη διενέργεια των εργασιών του άρθρου 1 του ν. 1665/1986, δηλαδή την κατάρτιση με την ιδιότητα του εκμισθωτή συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως αυτές περιγράφονται στη διάταξη αυτή. Δεν μπορούν, επομένως, να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους σε άλλες τραπεζικές ή εμπορικές εργασίες, όπως π.χ. τη χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων (βλ. σχετικά Μάζη, αρ. 101).

Πρέπει όμως να γίνει δεκτό ότι οι εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης επιτρέπεται να διενεργούν εργασίες συναφείς με την κατάρτιση των συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, καθώς και εκείνες που είναι αναγκαίες ή και απλώς χρήσιμες για την πραγμάτωση του αποκλειστικού σκοπού τους ή και την εκπλήρωση των επιμέρους υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο των συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης και, γενικά, εξυπηρετούν τις λειτουργικές τους ανάγκες (βλ. εκτενέστερα Μάζη, αρ. 101). Η απαγόρευση επέκτασης του αντικειμένου της δραστηριότητας των εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης σε άλλες εργασίες δεν εκτείνεται, εξάλλου, σε εκείνες τις πράξεις εκμετάλλευσης ή διαχείρισης που καθίστανται αναγκαίες στο πλαίσιο των ενεργειών για την επίτευξη του αποκλειστικού τους σκοπού. Η ακύρωση ή πρόωρη λύση της χρηματοδοτικής μίσθωσης για οποιαδήποτε λόγο δίνει π.χ. στην εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης το δικαίωμα να εκμεταλλευθεί σύμφωνα με τον τρόπο

¹⁶ Δ. Τσιμπανούλης

¹⁷ Δ. Τσιμπανούλης

που αυτή θεωρεί αποδοτικότερο, αναλαμβανομένου πάντοτε υπόψη του αποκλειστικού της σκοπού, το πράγμα που τυχόν περιήλθε στην κυριότητα της (βλ. αναλυτικά Μάζη, αρ. 101).

Η έννοια της Ανώνυμης Εταιρίας Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων¹⁸

Η εταιρία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι ανώνυμη εταιρία με αποκλειστικό σκοπό τη σύναψη συμβάσεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring and forfeiting), όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 1 § 1 του ν. 1905/1990 (άρθρο 4 § 1 περίπτ. β ν. 1905/1990).

Στο πλαίσιο της σύμβασης πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων η εταιρία αυτή αναλαμβάνει να παρέχει στον "κατά κύριο" (sic) (βλ. και Λιακόπουλο, ΕΕμπΔ 1988,390) επάγγελμα "προμηθευτή" (για τον όρο βλ. Τσιμπανούλη, ΝοΒ 38, 420) αγαθών ή υπηρεσιών "υπηρεσίες σχετικές με την παρακολούθηση και είσπραξη μιας ή μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων του προμηθευτή, ιδίως από συμβάσεις πώλησης αγαθών, παροχής υπηρεσιών σε τρίτους (3ΐο) ή εκτέλεση έργων" (δίο) (άρθρο 1 § 1 εδ. 1 ν. 1905/1990).

Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η ενδεικτική περιγραφή του αντικειμένου των συμβάσεων από τις οποίες πηγάζουν οι απαιτήσεις του προμηθευτή είναι όχι μόνο περιττή, αλλά και αμφίβολης εννοιολογικής καθαρότητας, καθόσον ελάχιστα ακριβολόγος. Δημιουργεί π.χ. ερωτηματικά το γιατί ορίζεται ότι οι απαιτήσεις του προμηθευτή, την είσπραξη και παρακολούθηση των οποίων αναλαμβάνει ο πράκτορας επιχειρηματικών απαιτήσεων, πρέπει να προέρχονται από συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που ο προμηθευτής παρέχει σε τρίτους, ενώ τούτο δεν αναγράφεται για την πώληση των αγαθών. Πρέπει μάλλον να γίνει δεκτό ότι ως εκ περισσού ετέθη στο σημείο αυτό η λέξη "σε τρίτους".

Τίθεται επίσης το θέμα της σημασίας της - διαζευκτικής - παράθεσης τόσο της εκτέλεσης "έργων" όσο και της παροχής υπηρεσιών ως εξειδίκευσης του είδους των απαιτήσεων του προμηθευτή έναντι τρίτων, ή είσπραξη και παρακολούθηση των οποίων ανατίθεται στον πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων. Η προσπάθεια αναζήτησης κάποιου ουσιαστικού για τον ερμηνευτή περιεχομένου από την παράθεση αυτών των δύο "μορφών συμβάσεων" - ως προϊόντων κατηγοριοποίησης που προήλθε από ανάμειξη αστικολογικών και εμπορολογικών, προφανώς, κριτηρίων, καθώς και από όλη την ενδεικτική απαρίθμηση αυτής της διάταξης αποβαίνει όμως άκαρπη. Είναι βέβαιο ότι η διάταξη του άρθρου 1 § 1 εδ. 1 του ν. 1905/1990, στην προσπάθεια της να διευκρινίσει ή και να διευρύνει το πεδίο της σύμβασης πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, χρησιμοποιώντας χωρίς επιστημονική ακρίβεια εννοιολογικές κατηγορίες διαφόρων κλάδων δικαίου, μάλλον σύγχυση δημιουργεί παρά διευκολύνει τον ερμηνευτή.

¹⁸ Δ. Τσιμπανούλης

Βιβλιογραφία

1. Το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρίας (Ευάγγελος Περάκης)

2. Δίκαιο Ανωνύμων Εταιριών (Ιωάννης Παπαγιάννης)

3. Ανώνυμη Εταιρία (Γιάννης Βελέντζας)